

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

03 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte

Nicolae Gordilă,

Judecători

Iurie Diaconu, Elena Covalenco, Liliana Catan,
Ion Guzun,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursurile ordinare împotriva sentinței Judecătorei Ceadâr-Lunga din 10 martie 2015 și deciziei Curții de Apel Comrat din 21 februarie 2017, declarate de procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, D. Gheorghieva, de succesorul părții vătămate, Mutavci Gheorghii, de avocatul Igor Izvecov și de inculpatul

*Gaidarji Dmitrii XXXXX, născut la
XX XXXXX XXXX, originar și locuitor al r-nului
XXXXX, s. XXXXX, str. XXXXX XXX, cetățean
al R. Moldova, fără antecedente penale.*

*Termenul de examinare,
instanța de fond: 24.03.2014 – 10.03.2015,
instanța de apel: 30.03.2015 – 21.02.2017,
instanța de recurs: 18.07.2017 – 03.10.2017.*

Asupra recursurilor menționate, Colegiul penal lărgit

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătorei Ceadâr-Lunga din 10 martie 2015, Gaidarji Dmitrii a fost condamnat în baza art. 145 alin. (2) lit. b) Cod penal la 20 ani de închisoare și în baza art. 290 alin. (1) Cod penal la 1 an închisoare.

Conform art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul total al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsă definitivă de 21 de ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis, începând din 08 noiembrie 2013.

Acțiunea civilă înaintată de succesorul părții vătămate, Mutavci Gheorghii, a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se expună instanța în ordinea procedurii civile.

De la inculpat s-a încasat în beneficiul statului cheltuielile judiciare în mărime de 994 lei.

2. Instanța de fond a constatat că la 31 octombrie 2013, aproximativ ora 19:00, inculpatul Gaidarji D., fiind împreună cu managerul de achiziții al ÎM „Trans Oil Refinery” SRL, locuitorul or. Taraclia Mutavci Serghei, născut la XXXXX, cu automobilul „Skoda Octavia” condus de Gaidarji D., nr. de înmatriculare XXXXX, au intrat în câmpul gospodăriei țărănești „Gaidarji Dmitri”, situat la 3 km de s. Carablia, r-nul Vulcănești, UTA Găgăuzia, pentru ca Mutavci S. să se convingă în existența câmpului de floarea-soarelui, pentru care firma ÎM „Trans Oil Refinery” SRL la 15 octombrie 2013 a transferat suma de 447.926,25 lei pe contul curent al GȚ „Gaidarji Dmitri”, deschis la „Moldova-Agroindbank SA, filiala Taraclia, conform clauzelor contractului de vânzare-cumpărare nr. 7\10-02\18 din 07.10.2013.

În cadrul discuțiilor despre condițiile contractului de vânzare-cumpărare privind furnizarea florii-soarelui de către GȚ „Gaidarji Dmitri” către ÎM „Trans Oil Refinery” SRL, între Gaidarji D. și Mutavci S. a apărut o ceartă din cauza neîndeplinirii obligațiilor contractuale de către Gaidarji D., în cadrul cărei Gaidarji D., din interes material, cu scopul de neîntoarcere a mijloacelor bănești ÎM „Trans Oil Refinery” SRL, precum și cu scopul de eschivare de la îndeplinirea clauzelor contractului de vânzare-cumpărare susmenționat, intenționat, acționând cu scopul omorării lui Mutavci S., a efectuat 8 împușcături în Mutavci S. din arma de foc - pistolul „Glock-17”, pe care îl purta la sine, cauzându-i:

1) plagă prin împușcare cu orificiul de intrare pe fața posterioară 1/3 a brațului drept, canalul plăgii are direcție oblic vertical, de sus în jos cu plagă de ieșire în 1/3 interioară a brațului drept. în viața se califică ca vătămarea corporală medie cu dereglarea sănătății de lungă durată;

2) plagă prin împușcare cu orificiul de intrare la nivelul 1/3 inferioară a brațului stâng pe fața posterioară, direcția canalului plăgii de la dreapta spre stânga, posterior anterior de sus în jos cu plagă de ieșire la articulației cotului pe fața anterior-internă, în viața se califică ca vătămarea corporală medie cu dereglarea sănătății de lungă durată;

3) plagă prin împușcare cu orificiul de intrare la nivelul sub claviculei de dreapta, direcția canalului de sus în jos, de la dreapta spre stânga, anterior posterior cu afectarea țesuturilor moi și mușchii toracelui, coastelor 2-3, hilul (rădăcina) pulmonului drept și vaselor sangvine pulmonare, diafragmei, intestinului gros cu orificiul (plaga) de ieșire la nivelul vertebrelor lombare de dreapta însoțită cu hemoragii intratoracale și abdominală, se califică ca vătămarea corporală gravă a sănătății, periculoasă pentru viață, ca cauza neapărată a decesului;

4) trei plăgi prin împușcare cu orificiul de intrare la nivelul coastelor 11-12 de dreapta pe linia para vertebrală și axilar posterioară, canalul plăgilor au direcție posterior-anterior puțin de sus în jos, de la dreapta spre stânga cu lezarea intestinelor groase și subțiri, parțial a vertebrelor toraco-lombare cu plăgile de

ieșire pe abdomen, în parte și în ansamblu se califică ca vătămarea corporală gravă a sănătății, periculoasă pentru viață;

5) plagă prin împușcare cu orificiul de intrare pe fața laterală 1/3 superioare a coapsei stângi cu canalul în direcție de la stânga spre dreapta, relativ de sus în jos, puțin anterior-posterior cu plaga de ieșire pe fața anterioară medială a 1/3 superioare a coapsei stângi, se califică ca vătămarea corporală medie cu dereglarea sănătății de lungă durată;

6) plagă prin împușcare a genunchiului stâng cu fracturi așchiate a genunchiului, se califică ca vătămarea corporală medie cu dereglarea sănătății de lungă durată.

După împușcăturile efectuate, Gaidarji D.S. cu o țevă metalică găsită în același loc în câmp i-a aplicat lui Mutavci S. care era culcat la pământ, o lovitură peste cap, cauzându-i rana cu localizarea în regiunea parieto-tâmplară, care în viață se califică ca vătămarea corporală ușoară cu dereglarea sănătății de scurtă durată.

Ca urmare, Mutavci S. de la plăgile prin împușcare a decedat pe loc.

Îndată după comiterea omorului, Gaidarji D., urmărind scopul tănuirii urmelor infracționale și a cadavrului lui Mutavci S., a legat picioarele ultimului cu un cablu de tractare a vehiculelor, și legându-l de automobilul „Skoda Octavia”, nr. de înmatriculare XXXXX, a transportat și a îngropat cadavrul lui în același câmp, nu departe de locul omorului, a strâns gloanțele trase de la locul omorului. Geanta cu actele personale ale lui Mutavci S. și două ștampile ale firmei ÎCS „F.F.A. Trans Oil LTD” de asemenea le-a îngropat în același câmp. După aceasta, scurta lui Mutavci S. și cablul de tractare pentru automobile, le-a ars nu departe de s. Carbalia, r-nul Vulcănești, și a aruncat telefoanele mobile ale lui Mutavci S. pe acostamentul traseului auto Cahul - Taraclia.

Tot el, în anul 2010, data concretă și ora nefiind stabilite de organul de urmărire penală, în mod ilegal a procurat de la persoane nestabilite pistolul de model „Glock-17”, seria și nr. „AB 141”, cu muniții de calibru 9x19 mm, și le păstra, care conform raportului expertizei balistice nr.8472\8473\8474 din 24.12.2013, reprezintă arma de foc - pistol, din care în timpul omorului, el a efectuat 8 împușcături în Mutavci S. pe 31.10.2013, iar după omorul lui Mutavci S. a continuat să păstreze fără autorizația corespunzătoare pistolul de model „Glock-17” și 12 cartușe de calibru 9x19 mm, care reprezintă muniții apte pentru împușcături, la domiciliul său din str. XXXXX nr. XXX, în s. XXXXX, r-nul XXXXX, XXXXX, până la momentul când, în urma acțiunilor operative speciale de investigații, soția lui Gaidarji Diana la 13.11.2013 a predat benevol pistolul și cartușele organului de urmărire penală.

Instanța a reținut că inculpatul nu a recunoscut vina, însă aceasta este dovedită prin probele administrate, exceptând calificativul „*cu deosebită cruzime*”.

Omorul lui Mutavci S. *se confirmă, inclusiv, prin declarațiile inculpatului date la faza de urmărire penală*, și anume de recunoaștere a vinei din 13.11.2013, prin verificarea declarațiilor lui la fața locului, prin procesele-verbale ale acțiunilor procesuale, raporturile de expertiză, informația despre apelurile telefonice de ieșire și intrare.

Depozițiile inculpatului din instanță, că cererea privind recunoașterea vinei din 13.11.2013 ar fi scris-o sub influența și dictarea colaboratorului de poliție

Șumkin S., nu pot fi luate în considerație deoarece sunt combătute prin probele administrate.

Totodată, din învinuire urmează a fi exclus calificativul „*cu deosebită cruzime*”, dat fiind că materialele cauzei nu confirmă că inculpatul a continuat să acționeze cu deosebită cruzime, ridicând de jos țeava metalică și lovindu-l pe Mutavci S. peste cap, pentru a cauza victimei suferințe fizice și psihice.

Instanța a încadrat acțiunile inculpatului în baza art. 145 alin. (2) lit. b) Cod penal, ca omorul unei persoane, din interes material și în baza art. 290 alin. (1) Cod penal, ca purtarea, păstrarea, procurarea armei de foc, precum și munițiilor fără autorizația corespunzătoare.

La fel, instanța a indicat că succesorul părții vătămate, Mutavci G., a înaintat o acțiune civilă, solicitând încasarea de la inculpat a prejudiciului material și moral în sumă de 400.000 lei.

În ședința de judecată, *succesorul părții vătămate, Mutavci G.*, a susținut cererea și a indicat că *suma de 400.000 lei reprezintă prejudiciul moral, cauzat lui și familiei, precum și soției fiului său, fiindu-le afectată grav sănătatea.*

Însă, ultimul nu a indicat circumstanțele de drept și de fapt pe care își întemeiază cerințele.

3. Procurorul în Procuratura r-nului Taraclia, V. Terzi, a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 145 alin. (2) lit. b), j), 290 alin. (1), 84 Cod penal, la detențiune pe viață, cu executare în penitenciar de tip închis.

Apelantul a invocat că în urma acțiunilor inculpatului, victimei i-au fost cauzate 8 plăgi prin împușcare, și după aceasta inculpatul, acționând cu deosebită cruzime, cu scopul pricinuirii suferințelor deosebite, l-a lovit pe Mutavci S., care era încă în viață, cu un obiect din metal peste cap. Ulterior, folosind un cablu de tractare pentru automobile, și legându-l de picioare pe Mutavci S., cu automobilul său, a transportat victima de la locul omorului într-un fâgaș situat în câmp și l-a îngropat de viu pe Mutavci S.

Potrivit raportului de expertiză medico-legală, nu toate vătămările depistate la victimă sunt în legătură directă cu decesul. Astfel, leziunile sub nr. 1, 2, 7, 8 sunt calificate ca vătămări medii, iar leziunile sub nr. 4, 5, 6 sunt calificate ca vătămări grave periculoase pentru viață, și numai leziunea nr. 3 este calificată ca vătămare gravă periculoasă pentru viață, care a cauzat decesul. Se poate de concluzionat că inculpatul inițial a tras în Mutavci S. de la spate, iar când acesta s-a întors cu fața, inculpatul a continuat să tragă în diferite părți ale corpului victimei. Când Mutavci S. a căzut la pământ, inculpatul la fel a tras în acesta, fapt confirmat prin leziunile nr. 4, 5 și 6. Leziunea nr. 9 indică la prezența cruzimii în acțiunile inculpatului față de victimă. Astfel, inculpatul având intenția de a cauza suferințe deosebite lui Mutavci S., l-a lovit pe acesta peste cap cu un obiect din metal, prin urmare este greșită concluzia instanței că inculpatul nu a avut intenția să provoace victimei suferințe deosebite. Aceste circumstanțe se confirmă prin raportul de expertiză nr. 288 din 31.12.2014, potrivit căruia după cauzarea vătămărilor corporale, victima era încă în viață nu mai mult de 30 min.

În urma împușcăturilor, victima a fost ciuruită cu gloanțele de calibru 9x9 mm, prin ce i s-a cauzat suferințe deosebite.

Instanța neîntemeiat a exclus din învinuire calificativul - cu deosebită cruzime.

Raportul de expertiză medico-legală nu a stabilit numărul de ordine a împușcăturii care a cauzat decesul victimei. Însă, dacă această împușcătură ar fi fost prima, nu ar fi fost necesitatea de face celelalte trageri. Acțiunile inculpatului au durat un anumit timp, iar victima nu a decedat deodată.

La stabilirea pedepsei, instanța nu a ținut cont de prevederile art. 61, 75 Cod penal. Instanța incorect a indicat că inculpatul a recunoscut vina și a contribuit la descoperirea infracțiunii. Inculpatul în instanță nu a recunoscut vina, nu s-a căit în cele comise, a încercat să ducă în eroare instanța, inventând circumstanțe neveridice.

Potrivit art. 78 alin. (3) Cod penal, în cazul în care există circumstanțe agravante se poate aplica pedeapsa maximă prevăzută la articolul corespunzător din Partea specială a Codului penal. Ținând cont că circumstanțe atenuante nu au fost stabilite, dar sunt prezente circumstanțe agravante - săvârșirea infracțiunii cu folosirea armei și a munițiilor, inculpatul urmează să fie condamnat la detențiune pe viață.

3.1. Succesorul părții vătămate, Mutavci Gheorghii, la fel a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului să-i fie stabilită o pedeapsă mai aspră, fiind admisă integral acțiunea civilă.

Apelantul a indicat că inculpatul a acționat cu o deosebită cruzime. Totodată, legându-l de picioare cu cablul și târându-l peste câmp, el a profanat corpul victimei, care era încă în viață.

Numărul mare de leziuni denotă o cruzime deosebită.

Inculpatul a lovit victima peste cap cu o țeavă de metal, pentru a duce la capăt omorul. De aici rezultă că inculpatul nu era sigur de survenirea decesului victimei, și admitea că lovește o persoană vie.

Pedeapsa stabilită inculpatului este prea blândă, nu este echitabilă și nu va atinge scopul restabilirii echității sociale.

Concluzia instanței privind admiterea în principiu a acțiunii civile este neîntemeiată, deoarece pe marginea acesteia au fost date explicații în instanță.

3. A declarat apel și avocatul N. Jecov, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie achitat, deoarece lipsesc elementele infracțiunii.

Apelantul a invocat că instanța de fond doar a trecut în revistă probele administrate, fără a le da o apreciere cuvenită.

Instanța din start a acceptat poziția acuzării privind săvârșirea infracțiunii de către inculpat, care se bazează pe declarațiile ultimului de la urmărirea penală.

Inculpatul a fost lipsit de dreptul de a prezenta probe în apărarea sa.

Învinuirea inculpatului pe art. 290 Cod penal se bazează pe probe divergente. Instanța urma să înceteze procesul penal în baza art. 290 alin. (3) Cod penal, deoarece pistolul și munițiile au fost predate benevol organului de urmărire penală.

Dacă, totuși, inculpatul a săvârșit fapta imputată, acesteia nu i-a fost dată o încadrare juridică corectă. Instanța nu a stabilit adevăratul motiv al faptei, care a dus la decesul victimei, neapreciind corect circumstanțele laturii subiective.

Instanța nu a constatat motivul omorului lui Mutavci S., nefiind confirmat interesul material în acțiunile inculpatului, ce indică la încadrarea incorectă a presupusei fapte comise.

În mod obiectiv, acțiunile inculpatului urmau a fi încadrate în baza art. 145 alin. (1) Cod penal, care prevede o altă pedeapsă.

4. Potrivit deciziei Curții de Apel Comrat din 21 februarie 2017, apelurile au fost respinse, ca nefondate.

Instanța de apel a reținut că prima instanță întemeiat a constatat că vina inculpatului în comiterea infracțiunilor incriminate este dovedită prin probele administrate, excluzând calificativul „*cu deosebită cruzime*”, dat fiind că materialele cauzei nu o confirmă.

La fel, prima instanța just a reținut că inculpatul a săvârșit omorul din interes material, *fapt confirmat prin declarațiile inculpatului de la fața locului.*

În baza plângerii inculpatului privind pretinsele acțiuni ilegale ale colaboratorilor de poliție, a fost pornit proces penal pe art. 166¹ alin. (2) Cod penal, însă nicio persoană nu a fost recunoscută vinovată.

Instanța de fond corect a concluzionat admiterea în principiu a acțiunii civile, deoarece succesorul părții vătămate, Mutavci G., nu a înaintat acțiunea conform art. 220 Cod de procedură penală, nefiind indicată care parte din suma solicitată de 400.000 lei constituie prejudiciul material și care prejudiciul moral.

5. Procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, D. Gheorghieva, a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea hotărârilor adoptate, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat în baza art. 145 alin. (2) lit. b), j), 290 alin. (1), 84 Cod penal, la detențiune pe viață, cu executare în penitenciar de tip închis și să fie admisă integral acțiunea civilă.

Recurentul a invocat că instanța neîntemeiat a exclus din învinuirea inculpatului calificativul „*cu deosebită cruzime*”. Vina inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. b), j) Cod penal este dovedită prin probele administrate.

Acuzarea nu contestă condamnarea inculpatului pe art. 290 alin. (1) cod penal.

Instanța i-a aplicat inculpatului o pedeapsă prea blândă.

La stabilirea pedepsei, instanța nu a ținut cont de prevederile art. 61, 75 Cod penal, că a comis o infracțiune excepțional de gravă, din interes material, nu s-a căit și nu a conștientizat gravitatea faptei comise.

Instanța incorect a reținut că inculpatul a recunoscut vina și a contribuit la descoperirea infracțiunii. Inculpatul în instanță nu a recunoscut vina, nu s-a căit în cele comise, a încercat să ducă instanța în eroare, inventând circumstanțe neveridice.

Potrivit art. 78 alin. (3) Cod penal, în cazul în care există circumstanțe agravante se poate aplica pedeapsa maximă prevăzută la articolul corespunzător din Partea specială a Codului penal. Ținând cont că circumstanțe atenuante nu au fost stabilite, dar sunt prezente circumstanțe agravante - săvârșirea infracțiunii cu folosirea armei și a munițiilor, inculpatul urmează să fie condamnat la detențiune pe viață.

5.1. Succesorul părții vătămate, Mutavci G., la fel a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea hotărârilor adoptate, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat conform învinuirii la o pedeapsă mai aspră, și să-i fie admisă integral acțiunea civilă.

Recurentul a indicat că inculpatul a acționat cu o deosebită cruzime.

Legându-l de picioare cu cablul de tractare și târându-l peste câmp, de fapt inculpatul a profanat corpul victimei care era încă în viață.

În urma împușcăturilor, victima a fost ciuruită cu gloanțele de calibru 9x9 mm.

Numărul mare de leziuni denotă o cruzime deosebită.

Inculpatul a lovit victima peste cap cu o țevă de metal, pentru a duce la capăt omorul. De aici rezultă că inculpatul nu era sigur de survenirea decesului victimei și admitea că lovește o persoană vie.

Pedeapsa stabilită inculpatului este prea blândă, nu este echitabilă și nu va atinge scopul restabilirii echității sociale.

Concluzia instanței privind admiterea în principiu a acțiunii civile este neîntemeiată, deoarece pe marginea acesteia au fost date explicații în instanță.

5.2. A declarat recurs ordinar și avocatul Igor Izvecov, în care solicită casarea hotărârilor adoptate, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie achitat, din motiv că în acțiunile lui nu sunt întrunite elementele infracțiunii.

Recurentul a invocat că pe caz au fost încălcate normele procesuale, sunt prezente neconcordanțe semnificative, iar instanța nu le-a dat o apreciere logică.

Inculpatul la faza de urmărire penală a dat declarații sub presiune, fiind torturat de către colaboratorii de poliție.

Depozițiile colaboratorilor de poliție și ale Diane Gaidarji sunt divergente.

Față de inculpat a fost aplicată forța fizică din partea colaboratorilor de poliție, toate procesele-verbale fiind întocmite în biroul ofițerului de urmărire penală, și nicidecum la fața locului.

Nu și-au găsit confirmarea calificativele - din interes material și cu deosebită cruzime.

Potrivit art. 290 alin. (3) Cod penal, persoana care a predat de bună voie arma de foc sau munițiile pe care le deținea fără autorizația corespunzătoare este liberată de răspundere penală.

Instanța de fond a examinat prezenta cauză în ședință închisă, însă în decizia instanței de apel este indicat cauza a fost judecată în ședință publică, ce nu corespunde realității.

5.3. La 30 martie 2017 și 23 iunie 2017, și inculpatul a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea hotărârilor menționate și dispunerea *rejudecării cauzei de către instanța de fond*.

Recurentul a invocat că hotărârile adoptate sunt neîntemeiate, i s-au încălcat toate drepturile. Nu s-a ținut cont de prevederile art. 8 Cod de procedură penală. Instanța a ignorat încălcările de la urmărirea penală, admise de colaboratorii de poliție, procurori, experți și avocați.

Instanța de apel a emis o decizie eronată. Apărarea a solicitat în instanța de apel ca ședința de judecată să fie deschisă, însă instanța a decis contrariul.

A fost maltratat de către colaboratorii de poliție pentru a recunoaște vina.

Condamnarea se bazează doar pe declarațiile de la urmărirea penală, care au fost obținute sub presiune și amenințări. Declarațiile au fost date în prezența polițiștilor Șumkin și Rîbakov, care l-au impus să scrie cele dictate de Șumkin, în lipsa avocatului ales. Astfel, i-a fost încălcat dreptul la apărare, iar declarațiile date urmau a fi excluse.

În privința colaboratorilor de poliție a fost pornit proces penal pe art. 166¹ alin. (2) Cod de procedură penală. Pe cauza nr. 2016468017 se tergiversează desfășurarea urmăririi penale, trecând aproape un an de când a fost depusă plângerea privind supunerea la tortură, iar procurorul nu întreprinde nimic. Jumătate de an procesul de judecată în prezenta cauză se amâna din motiv că nu s-a luat o decizie pe cauza nr. 2016468017, însă instanța de apel totuși a emis hotărâre pe caz.

6. Judecând recursurile ordinare pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit face următoarele concluzii.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă următoarele împrejurări.

În primul rând, conform art. 422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei. Potrivit art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește. În corespundere cu art. 418 alin. (1), 338 alin. (2)-(4), 340 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel pronunță public dispozitivul hotărârii, fapt despre care se consemnează în procesul-verbal. Hotărârea motivată se pronunță la fel public, în termen de până la 30 de zile. Copia de pe hotărârea motivată se înmânează participanților prezenți la ședința de judecată.

Sub acest aspect și cu referire la recursul ordinar al inculpatului din 23 iunie 2017 (*pct. 5.3. din decizie*), se atestă că, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, instanța de apel a pronunțat dispozitivul deciziei contestate la 21 februarie 2017, iar dispozitivul deciziei motivate la 22 martie 2017, și a înmânat inculpatului, prezent la ședința de judecată, copia de pe această decizie, fapte consemnate în respectivul proces-verbal și confirmate prin recipisa semnată de inculpat (*v. 6, f.d. 1, 29*).

Deci, decizia atacată a fost pronunțată în condițiile legii la 22 martie 2017, iar termenul de 30 zile pentru depunerea recursului ordinar a expirat la sfârșitul zilei de 24 aprilie 2017.

Totodată, potrivit ștampilei de pe plic, respectivul recurs ordinar a fost depus la oficiul poștal la 20 iunie 2017 și înregistrat la Curtea Supremă de Justiție pe 23 iunie 2017, adică peste termenul prevăzut de lege (*f.d. 121, 123 v. 6, pct. 5.3. din decizie*).

Alte informații cu privire la data depunerii recursului dat în instanța de recurs nu există nici în dosar și nici în recursul nominalizat.

Este de menționat că art. 422 Cod de procedură penală nu prevede repunerea în termen a recursului, nici o altă procedură legală de a calcula termenul de recurs decât de la data pronunțării deciziei motivate, iar art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Prin urmare, durata termenului de recurs este stabilită prin lege. Acest termen nu poate fi prelungit sau scurtat de instanța de judecată. El este absolut, are un caracter imperativ și fatal, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța îl respinge ca inadmisibil, dacă este declarat peste termen.

Astfel, odată ce recursul inculpatului din 23 iunie 2017 este declarat peste termen, el urmează a fi respins ca inadmisibil.

În al doilea rând, potrivit art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Conform art. 385 alin. (1) pct. 1), 3) Cod de procedură penală, la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunile dacă a avut loc fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii și de care anume lege penală este prevăzută ea. Conform art. 10 alin. (3/1), 262 alin. (4/1), 270 alin. (1) pct. 5), 274 alin. (3/1), 255, 94 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, sarcina probațiunii neaplicării torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante îi revine autorității în a cărei custodie se află persoana privată de libertate, plasată la dispoziția unui organ de stat sau la indicația acestuia, sau cu acordul ori consimțământul său tacit. Orice declarație, plângere sau alte informații ce oferă temei de a presupune că persoana a fost supusă acțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant, prevăzute la art.166¹ din Codul penal, urmează a fi prezentate sau transmise imediat procurorului pentru a fi examinate în conformitate cu art. 274 alin. (3¹) din prezentul cod. Procurorul exercită urmărirea penală în cazurile infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant, prevăzute la art.166¹ din Codul penal. În cazul în care din cuprinsul actului de sesizare sau de constatare rezultă bănuirea de săvârșire a unei infracțiuni prevăzute la art.166¹ din Codul penal, procurorul urmează să decidă asupra acesteia corespunzător alin.(1) din prezentul articol, într-un termen ce nu va depăși 15 zile. Potrivit art. 225 alin. (3) Cod de procedură penală, odată cu soluționarea cauzei penale, judecătorul este obligat să soluționeze acțiunea civilă. În desfășurarea procesului penal, organul de urmărire penală, prin ordonanță, dispune asupra acțiunilor sau măsurilor procesuale. Ordonanța trebuie să fie motivată. În procesul penal nu pot fi admise ca probe și, prin urmare, se exclud din dosar, nu pot fi prezentate în instanța de judecată și nu pot fi puse la baza sentinței sau a altor hotărâri judecătorești datele care au fost obținute prin aplicarea violenței, amenințărilor sau a altor mijloace de constrângere, prin violarea drepturilor și libertăților persoanei. În corespundere cu art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei,

concluziei, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Instanța de judecată este obligată să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate.

În pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului și dispozitivului sentinței (*pct. 1., 2. din decizie*), instanța de fond:

a) corect a pus în sarcina procurorului examinarea plângerii inculpatului că, după reținere, a fost maltratat de către polițiști pentru a recunoaște vina (*f.d. 133, v.4*), ulterior fiind adoptată pe fapt și ordonanța procurorului din 19.08.2016 de pornire a urmăririi penale pe art. 166/1 alin. (2) lit. c) Cod penal, în care este indicat că există o bănuială rezonabilă în aspectul vizat (*f.d. 156, v.5*).

Totodată, în lipsa unei ordonanțe definitive a procurorului asupra cazului respectiv, instanța neîntemeiat a pus la baza sentinței de condamnare declarațiile inculpatului de la faza urmăririi penale despre recunoașterea vinovăției.

Această soluție contravine și jurisprudenței CțEDO, cât și celei naționale, conform căreia, dacă persoana a fost maltrată în perioada aflării în detenție sau în controlul poliției, orice astfel de acțiune ar da o prezumție puternică că acea persoană a fost supusă relelor tratamente, fapt ce implică o anchetă oficială și efectivă (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 30.10.2009, nr.8 - Cu privire la unele chestiuni ce țin de aplicarea de către instanțele judecătorești a prevederilor articolului 3 din Convenția Europeană pentru Apărarea - Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale*);

b) concluzia privind excluderea din învinuirea a lit. c) art. 145 alin. (2) Cod penal, adică a calificativului „*omorul săvârșit cu deosebită cruzime*” nu coroborează cu probele și circumstanțele cauzei, cât și cu jurisprudența națională, conform căreia cruzimea deosebită demonstrează intenția făptuitorului de a-i cauza victimei suferințe de ordin fizic și psihic, care sunt intense, inutile și prelungite în timp, întrucât făptuitorul nu se mulțumește să curme viața victimei, el îi prelungește agonia cauzându-i multiple plăgi, etc. (*Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica judiciară în cauzele penale referitoare la infracțiunile săvârșite prin omor nr. 11 din 24.12.2012*).

Or, asemenea împrejurări se regăsesc în speța de pe rol;

c) constatând că *succesorul părții vătămate, Mutavci G. a indicat că suma de 400.000 lei reprezintă prejudiciul moral*, neîntemeiat a admis această acțiune civilă doar în principiu.

Asemenea soluție contravine vădit prevederilor art. 1423 Cod civil, conform căror mărimea compensației pentru prejudiciu moral o determină doar instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Prin urmare, prima instanță nu a judecat cauza în conformitate cu rigorile prevăzute de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

În al treilea rând, conform art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală. Potrivit art. 419 Cod de procedură penală, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător. Conform art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Conform jurisprudenței naționale, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări, Chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, potrivit descripțivului deciziei atacate (*pct. 4. din decizie*) nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond, nominalizate supra, repetându-le întocmai, nu a desființat sentința și nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, menținând o sentință nemotivată și neîntemeiată legal în aspectul vizat.

În același timp, concluzia instanței de apel că: „În baza plângerii inculpatului privind pretinsele acțiuni ilegale ale colaboratorilor de poliție, a fost pornit proces penal pe art. 166¹ alin. (2) Cod penal, însă nicio persoană nu a fost recunoscută vinovată” contravine totalmente prescripțiilor din art. 10 alin. (3/1), 262 alin. (4/1), 270 alin. (1) pct. 5), 274 alin. (3/1), 255, 94 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, cât și jurisprudenței relevante, indicate supra, privind obligațiile autorităților de resort să efectueze o anchetă oficială și efectivă pe marginea plângerii declarate de inculpat.

Circumstanțele expuse atestă în mod lucid că ambele instanțe nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, și că recursul de pe rol este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursurilor ordinare, casării totale a deciziei contestate, și dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Cahul,

deoarece în Curtea de Apel Comrat actualmente nu există posibilitatea formării altui complet de judecată pentru judecarea cauzei menționate.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 1), 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Respinge ca inadmisibil recursul ordinar din 23 iunie 2017, declarat de inculpatul Gaidarji Dmitrii XXXXX, împotriva sentinței Judecătorei Ceadâr-Lunga din 10 martie 2015 și deciziei Curții de Apel Comrat din 21 februarie 2017.

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia, D. Gheorghieva, de succesorul părții vătămate, Mutavci Gheorghii, de avocatul Igor Izvecov, cât și de inculpatul Gaidarji Dmitrii XXXXX la 30 martie 2017, casează total decizia Curții de Apel Comrat din 21 februarie 2017, și dispune rejudecarea cauzei de către Curtea de Apel Cahul.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 24 octombrie 2017.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Liliana Catan

Ion Guzun